

Det vi prøver er at føre en ikke-voldelig, hellig krig mod døvheden

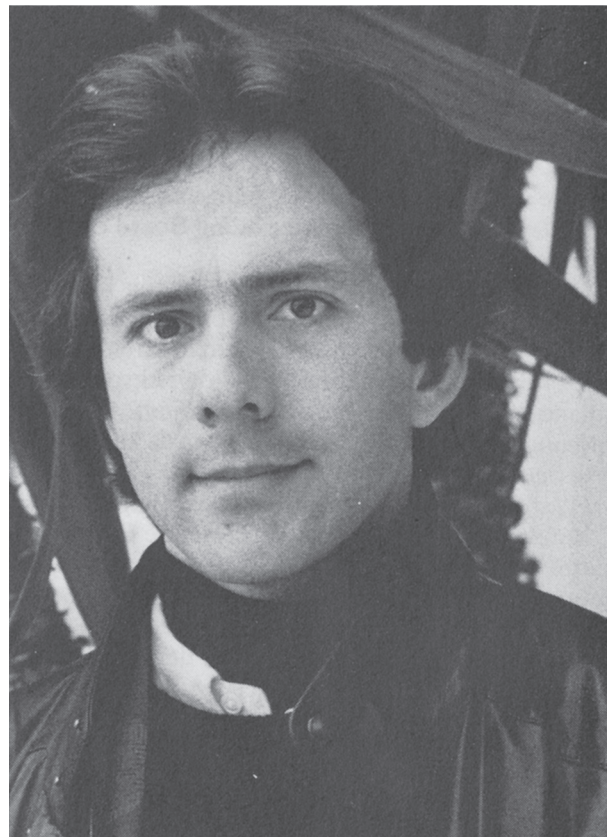
Interview med David Hykes, Timothy Hill og Margorie Johnson fra Harmonic Choir.

af Karin Sivertsen

Foto: Arne Kjær

I april måned 1985 turnerede Harmonic Choir i Danmark, hvor det dels holdt koncerter dels lavede work-shops for folk, der er interesseret i den specielle sangstil koret benytter. Koret består af seks sangere, som har specialiseret sig i overtonesang. Normalt hører vi en ansat eller anslået tone og dens overtoner klinge som en helhed, og det udvalg af overtoner, der ifølge hver enkelt instruments natur svinger, når en tone sættes an, giver instrumentet eller stemmen karakter og farve. Harmonic Choir har udviklet en sangteknik i hvilken de kan uddifferentiere de første 16 overtoner i overtonespektret hver for sig, det vil altså sige at de kan holde en dyb grundtone og samtidig gennemsyngte en overtonemelodi f.eks. bestående af 3., 8., 9., 11., 13. og 14. overtone. Virkningen er intet mindre end mirakuløs. Man føler sig umiddelbart hensat til en anden verden, når man hører disse svimlende høje toner klokkeagtigt svæve over dybe, sonore grundklange. Hvis man yderligere forestiller sig de variable der kan fremkomme, når koret holder tre forskellige toner med tilhørende 48 mulige overtoner distinkt fremhævet kan man måske få en fornemmelse af de klanglige vidundere, der fremkommer, når koret synger.

Sangerne arbejder meget bevidst med åndedrættet. En frases længde er et enkelt åndedræts længde. Derved opstår der en meget subtil rytmeoplevelse i den ellers frit flydende melodik. Koret ledes af David Hykes, som fremtræder som en uhyre stærk og fascinerende personlighed. Faktisk var han ved at

David Hykes, Harmonic Choirs dynamiske leder.

rende mig over ende flere gange i løbet af interviewet, og man kommer bestemt ikke sovende til noget i kontakten med ham. Det virker som om han styrer koret med bestemt hånd, muligvis med forbillede i mystikerens Gurdjieffs praksis. Gurdjieff var kendt for at presse sine disciple lige til grænsen som led i den udviklingsproces han gennemgik sammen med dem, og David Hykes er ihvertfald ikke blødsøden i sin omgang med mennesker. Men at møde et menneske, der som han på den ene side havde så utrolig meget luft under vingerne i intellektuel henseende og samtidig gav fuldstændig direkte igen på hvad man sagde var befriende og lærerigt. Det satte mine egne konventionsbestemte kontaktformer i relief og gav megen stof til eftertanke.

Karin: Jeg har tænkt på, om I arbejder som esoterisk gruppe, om jeres arbejdsgrundlag er esoterisk?

David: (stirrer udforskende på mig)

Karin: ... for på kurset på Vækstcentret i Nr. Snede sagde du, at jeres sang ikke kun var rent musikalsk anliggende – hvad består det, der ligger ud over det sanglige af?

David: Hvorfor er du interesseret i det?

Karin: Jeg er interesseret i den helt specielle virkning jeres musik har og har derfor tænkt på, om der var en religiøs eller esoterisk baggrund for den, eller I blot har fundet frem til en sangtradition, som I lancerer af æstetiske grunde.

David: Hvad er dit indtryk?

Karin: ... at der er en esoterisk baggrund. Men samtidig kan jeg mærke, at I også har en særdeles praktisk holdning til tingene, og du sagde i Nr. Snede, nu citerer jeg: »man kan ikke altid leve på det spirituelle niveau, man må have sit lavere selv med i det man foretager sig« – men det er måske det I forsøger, at forbinde de to ting?

David: (lang pause) Hvad er dit indtryk?

Karin: Mit indtryk er – min erfaring er, at jeres musik har en meget kraftig virkning på mig. Efter jeg kom hjem fra kurset i weekenden har jeg hørt jeres

musik i en drøm – den tror jeg, jeg vil fortælle. I gav en koncert i en stor, smuk sal. Loftet var åbent op mod himmelen og GUD sad deroppe og lyttede, og inden i hovedet på hver af jer var der en lille, farvestrålende sangfugl. Drømmen gjorde et meget stort indtryk på mig, og yderligere har jeg lyttet til jeres musik i de efterfølgende tre dage, og den har bestemt en enorm virkning på krop og sjæl.

David: Men – det står ikke helt klart for mig, hvad slags spørgsmål, det er du stiller, – det, som du fortæller du så og hørte i drømmen og har hørt i musikken har også sine praktiske sider. Har du tænkt dig at spørge os om det også?

Karin: Den kunstneriske side af sagen?

David: ... for hvis vi bare siger: ja, vi er interesse-rede i esoterisk musik, ja vi er interesserede i at forbinde vores højere og lavere selv, så er der ikke meget samtale i det, vel?

Karin: Det kunne da være et udgangspunkt!

David: OK, ja til alt hvad du har spurgt om indtil nu og lad os så ...

Karin: ... komme ned på jorden? Godt, jeg kan fortælle jer, at dette interview skal indgå i et tema-nummer, der handler om fremmede kulturers musik, fordi vi er meget interesserede i hvilken sammenhæng, der er mellem et samfund og dets musik, og vi mener at vesterlændinge kan lære en masse af andre, os fremmedartede, kulturers musikbrug ...

David: ... men det her tilhører ikke en fremmed kultur, for overtonerækken findes i alle menneskers stemmer. Og selvom den model der inspirerede os tildels tilhører en fremmed kultur, så har vi også haft vestlig kirkesang som model, så overtonesangtraditionen er ikke fremmed, vi kunne udmærket have haft den her i vesten, men vi har bare ikke udviklet den – endnu. Så på en måde er det ikke fremmed, selvom det er helt rigtigt at for mig kom inspirationen ihvertfald tildels fra den helt specielle tibetanske og mongolske sang med overtonerne, men det har vi egentlig taget op for at minde mennesker i vesten om, at det også er muligt for dem at gøre.

Foyeren i Musikhuset i Århus dannede ramme om interviewet.

Karin: Med fremmede kulturer tænker vi ikke kun geografisk.

David: Åh, ja, jeg er med.

Karin: Man kan også sige det på den måde, at europæisk musik er grundtonemusik, den er bygget op af grundtoner (i den akustiske betydning) der er forbundet i melodier og harmonier, men I introducerer nu en musik i vesten, hvor melodien ligger i overtonerne og ikke i grundtonerne, som ligger meget stabilt. Er det med henblik på en speciel effekt på tilhørerne?

David: Ja.

Karin: Hvilken?

David: Ja, det er egentlig uhyre simpelt. Moderne mennesker er døde, meget døde endda og måske er vores musik en måde at erklære krig mod døvheden på. Så vores musik er en slags ikke-voldelig, hellig

krig mod døvheden. Og overtonerne er noget, der ingen erfaring er med at lytte til, så ved brugen af dem er virkningen dels forårsaget af, at de har en helt speciel karakter, men den skyldes også, at vi ikke har noget vanemæssigt forhold til at lytte til dem endnu. Og så længe det er sådan, rører de ved en meget fri energi hos lytteren og åbner derfor for muligheden for en ny erkendelse i det menneske, der lytter til dem. Så jeg ved ikke hvad der er mest betydningsfuldt, det at overtonerne har en speciel virkning, hvad de har, eller det at de aktiverer en ikke vanemæssig lytning hos os. Måske er det vigtigste det at du skaber et lytteklima, hvor der ingen fastlåste vaner er, ingen associationer, ingen forudfattende meninger, så energien ikke på forhånd er blokeret af dem. For hvis du går ind og hører en strygekvartet, har du måske en barriere, fordi du ved det er strygere og det er Beethoven, men det er bare blokerende tanker. Nu rækker al god musik ud over det tanke-mæssige, men vores måde er en hurtig vej ind i et ukendt lytteterritorium, som er meget nyt for mennesker i vesten.

Karin: Hvordan undgår I at blive betragtet som dresserede aber, da jo alle til at begynde med bliver helt forbløffet over at høre fløjte kvaliteten i jeres stemmer, som det blev formuleret af produceren fra fjernsynet igår?

David: (rasende) Jeg prøver at være fri til at vise min vrede overfor folk, der har den holdning – som da du sagde, jeg så dæmonisk ud i fjernsynet. Der var jeg lige ved at gå min vej ... (Jeg havde været meget uheldig med en vittighed kommenterende det glimt, der var af koret i TV-avisen aftenen før. David Hykes så utrolig powerfull og temmelig dæmonisk ud med blikket direkte i kameraet, mens Timothy Hill illuderede perfekt som ærkeengelen Gabriel og vittigheden gik så på, hvor smukt de supplerede hinanden, men den blev taget meget unødigt op af David Hykes, hvilket kom til at præge hele samtalen på godt og ondt).

Karin: Jamen hør nu, jeg er jo også bare ligefrem!

David: Ja – godt – men med hensyn til det med de dresserede aber så er det klart, at aber ville kunne lære at producere overtoner så det er fint, du siger det, for det viser, at det hele absolut intet har med den rent tekniske side af sagen at gøre, når det kommer til stykket.

Karin: Men hvad er det så?

David: Din holdning, din opfattelse af, hvad der er betydningsfuldt, hvilke mål, du har i tilværelsen, den måde, du arbejder med teknikken. Det ville jo også gælde for en violinist, men der er noget specielt ved at arbejde med overtoner, det skaber en atmosfære, som tilsyneladende er meget sværere at opnå med instrumenter.

Karin: Hvordan kan det være?

Tim: Jeg tror det har noget at gøre med stemmerne, som er helt tæt på mennesket og som man derfor umiddelbart kan forholde sig til. På en måde kan man sige, at når man hører musik skabt af stemmer hører man noget, der ligesom tilhører én selv, mens det er noget andet at høre klavermusik, f.eks.

Karin: Ja, der bliver den tekniske forhindring nok tydeligere. Mener du så også, at forbindelse mellem sangere og tilhørere bliver tættere end hvis der var instrumenter involveret?

David: Ja, det tror jeg – afhængig af akustikken selvfølgelig, og det er fordi sang er båret af åndedrættet. Åndedrættet er en slags kanal for musikken og på en helt speciel måde for os, fordi vi kommunikerer så meget gennem åndedrættet. Når vi synger ændres atmosfæren indeni os og det har at gøre med den måde energien fra åndedrættet cirkulerer. Det tror jeg er meget vigtigt at få fat på. Følelsen af letthed og rum i kroppen, som musikken skaber i os kan transformeres til lytterne, hvor den kan afstedkomme en helt anden kropsoplevelse. Det meste af tiden har vi en følelse af tyngde i kroppen, forskellige former for vægtfylde, men jeg tror at gennem musikken kan dette ændre sig så man bliver mere gennemsigtig, tom, hul og derfor mere medsvingende og mere i stand til at sende lyden tilbage.

Karin: Jeg kender ikke den tibetanske tradition, men mine associationer i forbindelse med jeres musik er nogen gange gået i retning af sfærernes musik, lyden fra kosmos. Prøver I at fremstille den lyd, der kunne ligge i den forestilling?

David: Jeg har to hurtige ting, jeg gerne vil sige til det. Den første er: kosmos er harmonisk, men vi er det ikke. Derfor kan vi lære af alting omkring os. Det ser ud til at alt i denne verden har en bedre ordenssans end et ganske almindeligt menneske, der lever sit liv på den basisinformation, vi får gennem vores uddannelse og gennem opdragelse og baggrund. Men det ser ud til at mennesker ikke kan leve på et niveau, der er passende for mennesker uden en speciel træning, så jeg tror der findes en sfærernes musik, men vi producerer den ikke. Vi prøver – lad os sige det på den måde – at lære noget om sfærenes musik, og det hænger så igen sammen med det, at overtonerne er universelle og derfor har betydning for hvordan materien vibrerer og ting hænger sammen, og dette fremgår som en meget stærk idé i nutidig kosmologi og astrofysik f.eks. i David Bohms værker, B-o-h-m, han siger: Skabelsen opstod som en bølge af energi, der blev harmoniseret. Før skabelsen var al energi kaotisk med frekvenser, der var meget, meget høje og meget, meget lave, alle mulige slags energier, simpelthen kaos. Af en eller anden grund opstod der så en ordnet bevægelse, en harmonisk bevægelse, hvilket er vigtigt for os at forstå idag, for vi har mistet følelsen af at skabelsen opstod ud af en harmonisk bevægelse. Den moderne opfattelse er, at det hele bare skete ved et tilfælde nærmest, der var ingen orden, bare kaos. Og selvom man isoleret kan iagttage smukke strukturer, f.eks. at disse blade eller legemets celler udviser en form for orden, så er der hinsides disse enkeltfænomener kaos. Der findes ingen opfattelse af at enhed gennemstrømmer hele universet, en opfattelse alle traditionelle samfund har. Og det er bestemt også en væsentlig ide at nå frem til indeni, at få en følelse af at der er en form for ordnende akse i alle de klange vi skaber indeni os.

Karin: Betyder det at din inspiration som komponist først og fremmest kommer indefra?

David: tja ... det er nu kun en side af sagen. Altså ... det er ikke så sikkert at afgøre, hvem vi hver især er vel? Føler du det er klart for dig hvem du er?

Karin: Der var engang, hvor jeg syntes det, nu er jeg ikke så sikker mere.

David: Ja – nemlig, det skifter hele tiden, så somme tider har jeg den rolle, somme tider har jeg ikke. Jeg prøver ikke at være så interesseret i komponistrollen og mere koncentrere mig om den globale akustik, på den måde, at jeg ønsker at skabe musik, der kan få folk til at stille spørgsmål som disse, lige meget hvor vi kommer, og på den måde lade mit liv blive udsat for at der bliver stillet spørgsmål til det. Sådan at jeg kan komme til at leve et liv, ikke bare eksistere.

Karin: Tror du der er en forskel på den måde mennesker, der er musikalsk skolede og mennesker, der ikke er det, reagerer på jeres musik?

Tim: Ja.

Karin: Hvilken forskel?

Tim: Jeg tror det meste af det vi lærer om musik er forkert.

Karin: I hvilken forstand?

Tim: I næsten alle betydninger. Jeg ved ikke helt hvordan jeg skal sige det. For mig ser det ud som om det i den måde, der undervises i musik på – f.eks. når det drejer sig om komposition handler om, at man har nogle små skakbrikker på et skakbræt, og så lærer man et begrænset sæt regler for, hvordan man kan bevæge skakbrikkerne rundt. Hele systemet er bygget op, så man simpelthen ikke kommer i kontakt med det vibrerende legemes realitet, om det så er et instrument der er tale om eller hvad det nu er. F.eks. er klaveret jo stemt helt igennem falsk, og der er meget lidt focus på *hvorfor* tingene lyder som de gør.

Karin: Ja, det er mest musikkens ydre side, der bliver lagt vægt på i musikundervisningen, former, strukturer, regler af forskellig art – men tror du så at

ikke-musikuddannede har en klarere forståelse af jeres musik?

Tim: Det ser ud som om, det er meget svært at finde en åben musiker. På en måde kan man sige at jo mere man har lært, jo vanskeligere bliver det at være åben overfor at høre tingene på en ny måde, som det David sagde med at høre musik gennem ens tanker om musikken. De fleste musikere er tilbøjelige til at forholde sig til noget nyt ud fra tanker om det, hvad det ligner og ikke ligner f.eks.

Karin: Men somme tider skal man igennem fejltagelserne for at få indsigt i hvordan tingene hænger sammen. Så man kunne sige at man lærer at forholde sig selvstændigt til tingene gennem det at blive informeret falsk og bagefter erkende at det var forkert, det man lærte.

David: Men man er nødt til at finde ud af, at det man lærer er forkert, hvordan gør man så det?

Karin: Jeg tror man hele tiden føler det indeni. Da jeg gik på universitetet sad jeg det meste af tiden og tænkte »det er da forkert, det de siger, det er da ikke det musik handler om«, så for mig er det meget bekræftende at høre dig sige det du siger. Men jeg skulle jo helst have den eksamen, så jeg tilpassede mig. Men senere har jeg erkendt, at mine egne følelser var rigtige. Musik udsiger meget mere end det, der bliver formidlet gennem traditionel musikundervisning. Hvordan er iøvrigt jeres egen musikuddannelsesbaggrund?

David: Vi har alle en eller anden uddannelse i musik.

Karin: Men I har lært jer selv denne specielle syngemåde?

Tim: Vi er ikke konservatorieuddannede, det kan vi lige så godt sige med det samme.

David: (ironisk) Det skal være helt forfærdelige steder. Nej vi har allesammen en forskellig historie. Jeg sang en masse i kor som dreng, men da jeg kom på college begyndte jeg at studere filmteknik og kom der i kontakt med denne lyd i forbindelse med at jeg

»Når jeg er i Himmelen er jeg en engel, når jeg er i Helvede er jeg dæmonisk, men her på Jorden er jeg et ganske almindeligt menneske.«

skulle lave lydspor til de film, jeg arbejdede med. Jeg blev meget interesseret i musik fra andre kulturer og da jeg kom til New York lærte jeg at spille et persisk instrument kaldet Tarr og for nylig er jeg begyndt at få undervisning af en meget vidunderlig indisk raga-sanger, hvilket Margorie og Tim også gør. Jeg har fået lidt teoretisk undervisning, men ikke ret meget.

Karin: I ser meget unge ud, men virker på en eller anden måde samtidig meget gamle. Hvor gamle er I sådan ca.?

David: Jeg er 43.

Tim: Jeg er 68.

Karin til Margorie: Og så er du måske 3000?

David: Nej jeg er 32 (Tim siger vistnok 33 og Margorie 37) og når jeg er i himmelen er jeg en engel, når jeg er i helvede er jeg dæmonisk, men her på jorden er jeg et ganske almindeligt menneske. Du ved – igår det kvindemenneske fra fjernsynet, hun var virkelig horribel. Jeg var midt i et interview til radioen, men hun blev ved med at bryde ind: Vi er her fra fjernsy-

net, så I må stoppe det der, vi skal have 45 sek. det skal lyde som fløjte (David Hykes hamrer i bordet for hver ordre). Jeg blev så rasende, der var jeg også lige ved at gå min vej ... var det forresten nationalt TV eller lokalt?

Karin: Det var nationalt ...

David: Fint.

Karin: ... og klippet var helt perfekt, der var ingen der opdagede, at der var nogen, der var vrede.

David: Ikke? heller ikke dæmoniske?

Karin: Jeg har tænkt på at spørge jer om I er opmærksom på en healende effekt af jeres musik?

(David sukker, Tim griner).

Karin: I skal ikke grine, jeg blev skam healet under jeres koncert i søndags. Jeg havde et meget hæmmet åndedræt, nærmest astmaagtigt, og det blev meget bedre. Til gengæld fik jeg vældig ondt i hovedet, og det siger jeg ikke for at være uforskammet, men det tror jeg let man får af jeres musik.

David: Du mener at du først blev helbredt og der-

efter fik hovedpine og det betragter du som det man i forretningsverdenen kalder nødvendige omkostninger? (slår en skralderlatter op).

Karin: Ja, det kan man godt sige, jeg vil hellere have hovedpine end åndenød.

Margorie: Jeg tror musikken har en meget forskellig virkning alt efter, hvem det er der lytter, men intentionen bag den er ikke at den skal heale, ja jeg håber jeg taler på alles vegne, vi gør det ikke med henblik på at nogen skal få det bedre.

Tim: Der er nogen der får det værre og går deres vej efter de har hørt nogle få fraser.

Karin: De bliver bange?

Tim: Jeg ved det ikke. Somme tider føler vi os bedre tilpas efter en koncert, somme tider meget dårligere. Men der er en masse snak om det med at heale med musik, og det er sikkert at for de fleste af os er det behageligere at lytte til musik end støj, det virker afslappende og man bliver mere bevidst om sig selv, men der er bestemt også meget gætteri i det område, der handler om hvordan musik kan bruges til healing, og det er bestemt tilfældet med det, der kaldes New Age musik, hvor de folk, der laver det, gør det specifikt med henblik på at musikken skal være healende, men på hvilket informationsgrundlag ved jeg ikke. Det forekommer somme tider at være en meget forsimplet holdning til noget som er meget kompliceret. Det vi oplever med vores musik er at den har tendens til at forstærke det der er der i forvejen. Men somme tider kan det være det forkerte at lytte til for nogen mennesker.

Karin: Jeg har spillet jeres seneste plade for forskellige mennesker og i alle tilfælde har den haft en meget stor følelsesmæssig virkning – undervurderer I ikke den effekt den har?

David: Vi er beskedne ...

Karin: Ja, det tænkte jeg nok.

David: ... det anser vi for den bedste politik, og af meget gode grunde. Men det er interessant det du siger om det følelsesmæssige, jeg er nu ikke så sikker på det. En af de mest interessante personer, der har

hørt vores musik har sagt, at folk finder den vidunderlig, fordi den hjælper med at få åbnet rum i deres kroppe, og det hænger sammen med det jeg sagde tidligere, at alt afhængig af dit lytteniveau kan du have en meget forskellig opfattelse af din krop. Det meste af tiden er kroppen bare en slags tanke, og den sanses gennem tankeenergien – men musik har at gøre med mere, med luften og bevægelse og ånde-drættet og det kan give mange forskellige opfattelser af kroppen, som kan komme til at opfattes som næsten uendelig. Og folk bibringes gennem lyden en anderledes opfattelse af sig selv, så de mærker rum i kroppen og opdager at følelsen af at eksistere ikke bare behøver at være strikket sammen af tanker om en selv, men at der faktisk sker en hel masse andet.

Karin: Vil du fortælle lidt om, hvad du går efter i din kompositoriske metode?

David: (ironisk eftertænksomt) Hvad jeg går efter?

Karin: Ja undskyld formuleringen.

David: Jeg prøver at være lidt midt i alting, at arbejde med de andre, med mine egne forhåbninger og begrænsninger og alle mine muligheder på en måde, så det i det mindste somme tider transcenderer – og det er forfærdeligt, det er simpelthen en frygtelig vanskelig ting. Også det at arbejde med den samme gruppe i lang tid, det bliver vanskeligere og vanskeligere efterhånden.

Karin: Hvorfor bliver det vanskeligere?

David: Fordi energien er neutral og fordi man i samme udstrækning man har rørt ved det ukendte får stærkere vaner. Intet lys uden skygge. Og det er også svært at lave noget som aldrig er blevet lavet før, men det, der er virkelig svært er at være vågen og interesseret på et hvilket som helst niveau – det er meget svært.

Karin: Du virker særdeles vågen.

David (ignorerer udsagnet): ... det er virkelig svært – men dette kan blive en meget lang samtale og jeg ville ønske ... Jeg siger jeg er interesseret i åndelig musik og derfor må jeg selvfølgelig spørge mig

selv, om jeg er i en stand så jeg kan tillade mig at være det, d.v.s. om mit forhold til mine begrænsninger er af en art, så jeg helt ærligt kan tillade mig at beskæftige mig med åndelig musik – på hvilket niveau udgør dette en sandhed, og intet lærer dig mere om dine begrænsninger end det at arbejde med den samme gruppe mennesker i lang tid. Det er en meget sjælden chance at få – så min hovedinteresse ligger ikke i at være komponist, det er helt bestemt ikke min force, men jeg vil heller ikke være villig til at give det op – det hører med.

Tim: Hvis jeg må supplere ...

David: Endelig.

Tim: Jo med hensyn til din kompositoriske virksomhed, igen – det er virkelig svært at arbejde indenfor et område, der er helt ukendt og hvor der ikke er nogen regler for, hvordan man skal gå til værks – så der for eksempel ikke er nogen notationsform udviklet for denne syngestil eller for vores musik i det hele taget. Så Davids rolle er ikke det som andre komponisters rolle måske kan være, nemlig at flytte skakbrikkerne rundt på en ny måde, men mere at præsentere en overordnet vision af kvaliteten og ånden i musikken og det er måske en lidt anden indfaldsvinkel end du kan finde andre steder.

Karin: Det forekommer mig at I er særdeles hårdt arbejdende mennesker, morer I jer aldrig?

David: Jo vi er faktisk bekymrede for om vi morer os for meget, f.eks. i går aftes (rejser sig og slukker for båndoptageren men han antyder eskapader aftenen før – tænder så for den igen).

Karin: Nå men I virker bare så seriøse.

David: Ja, men jeg synes også det er vigtigt at give dig et seriøst indblik i hvad det er vi laver, men vi har masser af cut ups og masser af skæg og ballade – jeg vil sige, at det er en meget sensitiv gruppe – og vi har masser af sjov – ville du ikke sige det (spørger David Hykes Margorie Johnson, som sidder dødsens alvorlig ved siden af ham).

Karin: Men er det ikke også et spørgsmål om alder? Du taler så meget om begrænsninger og om at

bryde igennem dem, men er det ikke også det årene fra 30–40 egentlig er beregnet på, at bryde igennem til en bredere erkendelse? Hvad vil der ske når I er i 40erne og 50erne?

David: Er det et spørgsmål?

Karin: Ja.

David: (lang pause) Jeg ved virkelig ikke, hvor meget jeg skal fortælle dig – jeg – nej, jeg ved ikke hvor meget jeg skal sige. Der er alt for mange ting, der interesserer mig. En ting er at få gang i en hel masse ting, som handler om musikkens åndelige side, det er det ene ekstrem. Er der en måde hvorpå vi kan gøre dette virkelig specielt, i stil med Attic Community, den slags ting – og den anden side er at være meget mere i hovedstrømmen – jeg ville forfærdelig gerne have en hitplade (griner beskedent) fordi det ville frigøre os økonomisk til at arbejde meget mere seriøst med den anden side. Foruden at jeg føler at dette er en vanvittig tid, og hvad som helst kan ske. F.eks. har Billboard Magazine forudsagt at Current Circulation ville nå op på øverste halvdel af hitlisten. Det er en fuldstændig vanvittig, topsy turvey tid vi lever i, og det er en fordel for en seriøs gruppe som os. Personligt tror jeg det ville være sundt, hvis en seriøs gruppe som Harmonic Choir var på top ti listen. Det siger jeg fordi tiden er så skør, fordi vores dagligdag er så langt fra det åndelige og alligevel så sulten efter det at hvad som helst kan ske. En gruppe som Harmonic Choir kan pludselig blive taget alvorligt. I en mere midt imellem situation, tror jeg det ville være for usædvanligt, men i en tid som nu kan man ikke sige noget som helst. Så jeg kunne tænke mig en fuldkommen struktur med et meget populært niveau, med mange flere work-shops, mange flere koncerter, hvor alle vil prøve at synge som vi gjorde i New York ved nedrustningsmarchen i 1982, hvor der var 800.000 mennesker til stede, masser af den slags ting, som jeg vil kalde listeners' sing ins, og meget mere arbejde en uge eller to ad gangen hvor en af os kunne komme og arbejde med en gruppe mennesker.

Karin: Hvad er egentlig jeres base, hvor kommer I fra?

David: Jeg er baseret på denne stol ...

Karin: Men du kommer ikke fra den ...

David: Nej, vi holder til i St. Johns kirke i New York, som er en stor gotisk domkirke, der understøtter en masse kulturel aktivitet. Det er ikke lige præcis der vi kommer fra, men vi har en fantastisk mulighed for at arbejde der så meget vi har lyst til og vi holder work-shops der og en masse af vores koncerter og vi har faktisk optagegrej og studie inde i kirken oppe under hvælvingen – så det er helt magisk – jeg ved ikke hvor længe det vil vare ved. Jeg er faktisk selv medlem af menigheden, jeg blev døbt der og det samme blev min søn for kun et par måneder siden. Men hvad jeg gerne vil understrege er at dette ikke er en orientalsk tradition, vi fører videre selvom værdien af den slags ting er blevet meget mere værdsat østpå end her og det tjener ikke os til ære, men jeg mener ikke sagen er østlig, den er ganske universel og de dybere lag af musikken er i høj grad en del af vores egen tradition, dette er bare blevet smidt væk i den generelle sækularisering, som vi har oplevet i de sidste 6–700 år.

Karin: Det er vel Pythagoras' teorier, der ligger bag overtonesangtraditionen er det ikke?

David: Nej det er en meget ældre tradition, som fandtes i Ægypten, da Pythagoras studerede der. Der er en meget interessant aforisme i Ægypten, der siger: skabelsen fandt sted mellem 1 og 2 og det er interessant i forbindelse med overtonematematik, for hvis du går op i overtonerækken opdager du, at der ingen overtoner er mellem 1 og 2, oktaven er tom, men alle andre overtoner kan transponeres ned i den tomme oktav og til sidst vil du have en fuldkommen linie af punkter mellem 1 og 2. Og også ideen om oktaven som en ramme. Noget af dette finder du hos Pythagoras, noget gør du ikke, men det er en meget vigtig berøringsflade for os. Men der er andre. Platon har en masse at sige om musikkens talforhold på en meget interessant måde. F.eks. at der i et sam-

fund er visse vibrerende tal, der er meget vigtige. Der findes en bog om dette af Ernest McClain, M-c-C-l-a-i-n, den er lidt til den akademiske side, men han påpeger, at det ikke var tilfældigt, at Platon valgte 729 som tyrannens nummer, som er en fuldstændig disharmonisk person for det er det overtoneforhold, der svarer til tritonus og de tænkte faktisk meget grundigt over disse ting. Og vi har også den pragtfulde, nej det er et forkert ord, den dramatiske beskrivelse i den kinesiske kultur, hvor præsterne i hvert dynasti valgte en gong eller klokke tone, som var stemmetone overalt i riget for alle tempelklokker og enhver anden klokke eller instrument, så der skabtes en central vibration, som udgjorde en harmoniserende tone i hele samfundet. Og dette er ikke bare en underlig gammel tradition, den fortæller virkelig noget. Du vandrer rundt og går fra tempel til tempel og du hører noget, der harmonerer, det er en meget betagende idé – der er en masse implikationer til det og det er det samme med Bohms kosmologiske idé, at universet faktisk opstod som en slags harmonisk sammenfatning af visse toner, hvilket er en stærk tanke, som handler om ethvert samfund og enhver gruppe af hvilken som helst størrelse – folk der arbejder sammen skaber forskellige niveauer af dette og det er helt indbygget i tingenes struktur, men desværre er det blevet forstået filosofisk og ikke praktiseret.

Karin: Ja, det er jo det helt enestående ved jeres gruppe. Nu har der været talt om disse ting i lang tid, men der var ingen der producerede den konkrete lyd her i vesten, men da jeg hørte jeres første plade tænkte jeg øjeblikkeligt, dette er den lyd, der ligger i Pythagoras' teori.

David: Ja det er der mange, der har tænkt og det lægger et ret stort ansvar på os og på enhver der er interesseret i at arbejde inden for dette område. Og derfor er en ting jeg regner med at blive i 40'erne og 50'erne en gammel cremagin, kender du det ord?

Karin: Nej.

David: Det er sådan en irritabel, fordømmende,

gammel gnavpot. Jeg er nemlig meget opmærksom på at folk, når forståelsen af disse ting spreder sig, arbejder så intenst med dem som muligt og ikke blander en hel masse sludder ind, som ikke hører til. For jeg mener det er en meget ren og intens måde at arbejde og tænke på med en masse alvorlige implikationer for fremtiden, og jeg føler det er vigtigt at mennesker tager den tid det tager og gør sig det besvær, det er at få en dybere forståelse både teknisk og filosofisk. Det er vanskeligt, for det er virkelig et universelt materiale som DNA, altså genetisk lydmateriale og det er derfor det er så risikabelt, fordi lyden er så ren, at du kan blande den med hvad som helst og forbedre smagen på det om man så må sige. Det er selvfølgelig uundgåeligt, at noget der er rent bliver brugt forskelligt under forskellige omstændigheder, men jeg er meget optaget af at sikre at det bliver brugt bedst muligt.

Karin: Ingen slaphed?

David: Ingen slaphed og ingen lemfældighed.

(Sirenerne går igang, klokken er 12, onsdag)

David (undrer sig over, hvad det er for en lyd), da han får at vide, hvad det er siger han: Det er ligesom os, vi er også en slags sirener. Jeg skal afsted til konservatoriet, men du har her to meget veltalende personer, som nu vil få lejlighed til at fortælle dig, hvad det hele *virkelig* drejer sig om.

Karin: Tusind tak, men jeg har virkelig rigeligt.

Arne: Har du noget mod at stille dig her et øjeblik, jeg er ikke helt tilfreds med lyset?

David: Ikke? Jeg ser måske for dæmonisk ud? Skal jeg stille mig her ved palmen, det vil se meget arabisk ud.

Karin: Der kommer de fremmede kulturer ind.

David: Har I ingen kameler? Giv mig lige pelshatten, jeg tror den vil passe godt til palmen. Nå ikke, det var ærgerligt. Så jeg virkelig dæmonisk ud i fjernsynet? Det er virkelig deprimerende, du aner ikke hvor deprimerende det er for mig.

Karin: Jeg vil rette det til intens, hvis det kan muntre dig op men meget intens.

David: (sukker) – nå skidt med det.

Karin: Men tusind tak for interviewet, jeg er meget glad for det.

David: Kan det bruges?

Karin: Ja, det er meget fint. Og så var der lige jeres pressemateriale, som du lovede mig.

David: Ja, godt du minder mig om det (kommer tilbage med »Mit liv med Gurdjieff« af Thomas de Hartmann) Kender du ham? De originale indspilninger med de Hartmann udgives om kort tid på ICM det er virkelig vigtigt nyt (rækker mig presse materialet). Her er en pakke løgne og her en bunke sludder, vil du have mere? Ses vi til koncerten i aften?

Og væk var han.

